

A „KELET” előfizetési díja:

Videkte postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre 16 frt

Félévre 8

Negyedévre 4

Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

„Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Az ÉRTÉKES CÍKKEK DUAZATNAK.

Kéziratok nem adának vissza.

Kiadó-hivatal:

Stela János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Egy emlékirat.

V.

(S. A.) Lattuk, hogy a Romániába szökö útlevél kiszolgáltatása körül a jelenleg fennálló eljárás mily visszás, nehézkes s főként az élénk erdély-romániai forgalmat lenyugzó.

És a brassói iparkamara hiában szóltat töl ez eljárás ellen: számtalan előterjesztéseivel, felirataival csak annyit sikerült eddig keresztül vinnie, hogy az útlevélek iránti kérelmek mind az illető megyei hatóságok, mind a belügyminiszterium részéről gyorsabban látnak el.

Ámde soha sem hullgatták meg ez ügyben e kamarát, sem fölvilágosítást, oklást nem nyert a felől, hogy, hát tulajdonképen mi legyen a czélja ez útlevél-kényszernek az egyetlen egy Romániával szemben, tehát épen azzal az országgal, melylyel a magyar haza e része a legközvetlenebb, a legelénkebb, a legnagyobb forgalmi összeköttetéssel bír.

Pedig ha a brassói iparkamarát ez ügy szabályozása tárgyában, mely oly közelről érinti az összes kelet- és dél-erdélyi részek lakosságának gazdasági, forgalmi és kereskedelmi érdekeit, illetékes helyen meghallgatják, vala, talán sikerült vala annak kifejtetnie, hogy mindez, a mivel netalán a felszeng rendszabályt indokolni kísértén meg valaki, nem egyéb fictionál, föltevésnél és a helyzet meg viszonyok felreismerésénél.

Mert mit akarnak elérni ez útlevél-kényszerrel? Talán a székelységnek Oláhországba irányuló periódicus vándorlását mérsekelní? s eként annyi sok derék munkás kéz kényszerű benutartását akarják elérni a hazai mezei munka számára? — vagy talán a védkötelezettek megszökése ellen irányul az egész eljárás? Hát lehet-e komolyan gondolni is arra, hogy ilyes intézkedésekkel az erdélyi határszéli vidékek népességének költözködései helyesebben kóborlási hajlamát fékezni lehessen? Vagy általában miféle üdvöset és jó akarnak elérni az útlevél-kényszerrel? — Talán csak nem foglal ezek sorában az is helyet, hogy e rendszabály segítségével a bélyegilletékek és consulatusi díjak biztosíttassanak?

A legnagyobb bizonyossággal meri a brassói kamara állítani, — így szól az emlékirat, — hogy mindezek a felsorolt indokok, melyekre a Romániával szemben alkalmazott útlevél-kényszer támogatásán valaki hivatkozní akarna, a legkevésbbé sem biztosítják a kitűzött czélok elérését.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A só birodalmába.

(Kirándulás a marosújvári sóbányához.)

Az e-ó hatalmas csapokban csapodja a csupék ablakait, a perron telve egészen teljesen öltözött emberekkel, kik esernyőkkel fölfegyverezve határtalan bosszúsággal kiboruban szidják az időt mint a bokrot; az ég, merre és meddig csak a szem lát, piszkos fellegekkel van borítva. Idén-kint még érkezik egy-egy elkésett bérkocsi, magával hozva egy-két „kőjvonatos”-t. Végre együtt van az egész társaság; a jeladó csöngettű meg-szólat másodszer s a conducteurök melánsan ki-áltozzák: Teseék beúlni, a kőjvonat indul!

Igen: a kőjvonat, mely vasárnap reggel 6 órakor egy 160 emberből álló társaságot szállított Kolozsvárról a marosújvári sóbányához.

Soha annyi desperatus arcot még nem lát-tam együtt, mint vasárnap reggel a kolozsvári in-dóházban. Hogyis ne! Az ember napokig készü-lődik a pompás kirándulásra, capacitálja úton-út-fálat a jóismerőket és barátokat a résztvevésre; s meglepő napokon folyvást a legzebb idő mo-solyog; az alkalom pompás, a kőjvonat hallatla-solnyog. Gyönyörű társaság gyűlekezik össze; s íme, midőn reggel fölédrepsz: orázgós eső üdvö-zől, s biztos kilátás tenyeget, hogy az egész mu-latságot poccséká mossa.

Végre is meg kelle nyugodnunk a fatum-ban. Vigasztaltuk egymást kölcsönösen, hogy hát még kitűszulbat addig, míg elérjük Eldoradontat; hiszen a reggeli vendég nem szokott sokáig idő-zni. Aztán végre is, mi a föld alá igyekszünk, az alnába, ott pedig nem tud üldözni az eső.

Ellenkezőleg. Tapasztalásból, tényekkel lehet bizonyítani, hogy azoknak az erdélyiek-nek a száma, kik titkos mellékatkon mennek ki Romániába s jönnek onnan vissza, évről-évre emelkedőben van, s a mindkét nembeli ifjúságot épen maguk a szülők segítik a ki-szökésre annál is inkább, mivel ide haza az ifjúság nyilvántartása ugy sem valami szigorú.

Azt sem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy nagyon is könnyű a száz meg száz he-gyi ösvényen a 70 mérföld hosszú hegyi határon észrevétlenül Romániába jutni, vala-mint másfelől nagyon is érthető, hogy a nagy tömeg e valóóság munkás-vándorlásában az áramlattal tova ragadtatni engedi magát, ha még oly szigorú az útlevél-kényszer. Aztán meg „utimur in velitum;” az emberi ter-mészet ez örök törvénye itt is érvényesíti magát. Naponkint fordulnak elő esetek, hogy a megnehezített útlevél-kiszolgáltatás annál inkább ingerli az illetőket a kivándorlásra, minél nagyobb a nehézség ennek keresztül-vitelében.

Egyébiránt az erdélyi határszéli lakos-ságnak ez a hajlama a szomszéd tartományok-ba való vándorlásra, a két ország közötti áru-forgalommal együtt, hegyvidékeink népessé-gére nézve egy mélyen gyökerező szükséglet. Ezen az uton elégti ki ugyanis gazdasági szük-segét, melyekkel saját fogalmait és szá-zados szokásait, mai kultúrája és az őt kör-nyező általános kultúrához bír; egyezőval ezen az uton képes beszerezni a szükséges erőt és eszközöket a létért folytatott harcban.

És e tekintetben csak lassanként csak a fejlődés természetes útján remélhetünk vál-tozást és javulást; t. i. ha ide haza arra törekszünk, hogy az erdélyi fennmarhassa existenciáját s az jobb is legyen annál, mint amilyent Romániában remélhet.

S örömmel kell constátálnunk, hogy a kormány épen úgy, mint a hazai intelligencia, kezdi fölismerni ezt az egyedül helyes ellen-szerét a kivándorlásnak, midőn ipari egy-lekkel s a háziipar terjesztésével készűl meg-küzdeni a százados bajjal.

De ez egyedül helyes és célravezető út és eszközök mellett erőszakot, kényszert is alkalmazni az ellen, hogy az itthon inséggel küzdő munkás Romániába melhessen kényerét megkeresni: ez nem fog soha célra vezetni.

A hatalmas szükségérzet és inger, melyet a népesség, olykor csupán képzelgésében, a Romániában található könnybűl megölhe-tés keresetmód irányában táplál, játszva ke-resztültörnek a tehetetlen mesterséges akadá-lyokon, melyek annál károsabbak, mert még tüzelik, ingerlik a kivándorlási vágyat.

Nagyon helyesen tenne tehát kormányunk, ha az ilyes káros és kisserű rendszabályokat, a hatalmas nemzetgazdasági mozgalommal szemben, mielőbb megszüntetné.

Andrássy gróf lemondása.

A „Pester Lloyd” ezeket írja lapja élén: „Oly forrásból, a melynek megbízhatósága iránt a legesekélyebb kétséget nem táplálhatjuk, rend-kivül fontos tudósítást kaptunk, a mely jelenleg minden más érdeket háttérbe szorít. Arról értesü-lük ugyanis, hogy Andrássy gróf terebesi kirán-dulása, a melyet ma kezdett meg, nem tekin-tető szabadsági utazásnak, hanem a gróf vég-leges visszavonulásának a keltügyek vezetésétől. Andrássy budai házában már felmondottak a la-kóknak, és a palotát a gróf részére rendezik be a telre. — Ismételtük: e közleményt absolute megbízható forrásból kapjuk, mindamellett tekin-tettel a meghatározhatlan, ne mondjuk, félelmes perspektívára, a mely előttünk áll, nem mondunk le azon reményről, hogy nem fog megvalósulni ez a tudósítás. Addig tartózkodni fogunk min-den értelmezéstől és megvárjuk, hogy mit hoz a holnap.”

Bécsből „illetékes helyről” a következőket jelenti a „Bud. Corr.”: „A „Pester Lloyd” jelentése, hogy Andrássy gróf lemond, ezen határozott alakban teljesen alaptalan. Andrássy gróf budai palotájában fel-mondattak ugyan a lakások, mert Andrássy grófné a télen Budán mi indenesetre akar néhány estélyt adni, akár vezetni Andrássy gróf a kül-ügyi hivatalt, akár nem. Ebből tehát nem lehet Andrássy gróf visszalépését indokolva követke-tetni. Andrássy gróftól nagyon megtámadott egész-eégi állapota azonban kényszeríti, hogy most egy időre falura vonuljon vissza, és a mai utazásával Terebesre kezdette meg több heti szabadságidejét. Andrássy gróf egészségi állapota javulni fog, szept-ember elején Bécsbe jön néhány napra, hogy részt vegyen a steinbergi vadászatokban. Mennyi időre fog ezután terjedni terebesi tartózkodása és mikor fogja Andrássy gróf ismét átvenni a keltügyek vezetését, azt csakis egészéségének akkori állapota fogja meghatározni.

A „Pester Corr.” a következőket írja: Itteni illetékes körökben azon hírekkel szembe-g, melyek Andrássy gróf visszalépésére vonatkoznak, megjegyzik, hogy a gróf budai palotájában a la-kásfelmondások a keltügyminiszter visszalépését a legtelvebből nem jelentik. Ha bekövetkeznék is a keltügyminiszter lemondása — a miről jelenleg

egyáltalán szó sincs — csakis nagyon megrongált egészege szolgálhatna alapul; mivel Andrássy gróf jelenleg is egészege helyreállítása végett élves szabadságidőt, s a legjobb reményvel van, hogy a hazai levegő teljeseen helyre is hozza.

Shoa király és a rabszolgakereskedés.

A rabszolgakereskedés ellen alakult angol társulat körülből 4—5 év előtt levelet intézett Menelik, shoa királyhoz, ki uralkodik Abessy-nia déli részén és arra kérte, hogy királyságában szüntesse meg a rabszolgakereskedést. A társulat még csak most kapta meg a választ, mely így hangzik: „A rabszolgaság elleni társulatnak Lon-donban: Tisztelt uraim! Kívánom, hogy ez iratom önökhez jusson londoni barátim. A legnagyobb tisztelettel kérdem tőletek, hogy vagytok? Én és hadseregem jól érezzük magunkat. Legyen tehát áldva az Isten. Drága barátaim! Közelebb irtatok nekem és azt tanácsoltátok, hogy egy keresztény királyhoz nem illik, hogy országában megtűrje a rabszolgakereskedést. Megfogadom a tanácsot és most már meg vagyok győződve annak igazságáról. Ezennel azon örömdetes hírt küldhetem, hogy a rabszol-gakereskedést egész országomban megszünttettem, mert keresztény vagyok. Azért tartsatok ezentul barátotoknak. Az én országom messze esik a tőletektől. Az én útam a porta felé jelenleg el van zárva a muzulmánok, t. i. az egyiptomi kormány által. Megakadályoznak abban, hogy országomba mező-gazdasági eszköz, fegyver, de még hogy az evan-gelium apostola is jöhetne. Legyetek eszisek és hallassátok hatalmas hangotokat, hogy ez út ismét szabad legyen, mert országomban euró-pai civilizációt, intelligenciát és művészetet ki-vánok. Kelt Ankobarban, 1878. decz. 14-én és né-metre fordítottat Mayer F. és Greiner F. J. mis-sionariások által.”

BELFÖLD.

(A tordai nőegylet.)

A nőegyletek nagyszerű hivatása előtt meg kell hajolnunk.

Egyiknek czélja kényeret nyújtani az éhe-zőnek: máséik hajlékot adni az árvának; harma-diké a nyomorult betegeket ápolai, segíteni és vi-gasztalni a legszomorubb percekben: szóval hu-manisticus czélok vesetik önként s a társadalom mellettük van, támogatja őket, mert jót, szépet, nemest és emberiest akarnak.

Természetesen a herobogó vonatokat a bá-nyászok, maros-újváriak és a vidékről már koráb-ban megérkezett vendégek nagy tömege várta; szivélyes éjlen és a bányamunkások zenokarának indulója harsant föl, amint lezállottunk.

Még egy pillanat s az egész társaság, mely az Enyedről, Tordáról s a vidék más pontjairól ez alkalomra begyülekezettekkel mintegy 300 sze-mélyre szaporodott, benn volt a tágas bányász-épületben.

Ennek nagy terméből vezet le a végtelen lépcsősor az új bányába.

A bányászati urak élőkén a vendégszerető bányamunkágyal már át is voltak öltözve s csak-hamar átöltözött maga a társaság is. A bányá-hoz vezető lépcsőzet falai ugyanis örökös cse-pedésben vannak s maguk az aknák boltzatai sem kímélnek egy-egy jókora nagy sóviz-csöp-pet. Sietett tehát mindenki lehető legviseltesebb fel-öltönyébe vagy esőköpenybe burkolni magát; s valóban érdekes látvány volt az a 300 férfi és nő kifordított kabátokban, esőköpenyekben, bekötött fejfel, amint mindnyájan egy-egy pálczikának a végébe egy szál fegygyugyuttyát meggyújtva, a bányászati kalauzolás mellett a lépcsőzetben megindult, le az ismeretlen világba, a só sötét birodalmába vagy 30—40 ölnyre a földszí-nélől.

Ha visszagondolok, nem tudom magamat viaszatartani a nevetéstől, hogy nézett ki az a nagy társaság, milyen komikus-furcsán! Ha va-laki távolról nézi s nem tudja, hogy mi a czélja annak a grotesque átöltözésnek: bizonyosan egy csapat gnómnak nézett volna bennünket, abból a nevetni való csodálatos lények fajából, kiket Jóse-ka Miklós egyik gyönyörű novellájában olyan bi-szaron ír le.

De azt sem értem máig sem, hogy ennyi sok szép asszony és leány, ki máskor ha öltönyé-

A tordai nőegylet czélja, nem kevésbé szép, nemest, jó és emberiest, mert oda bat, hogy vá-rosmunk olvasó közönségét szellemi táplálékkal lá-sa el, az az egylet megteremtett egy könyvtár-t, minővel Torda város nem rendelkezett és nem rendelkezik, ez levén az egyedüli forrás, honnan minden a városbeli polgár ilyenmő szükségleteit kielégíti.

Mennyi fáradságába került az egyletnek az, hogy ma az olvasó könyvtár mintegy 4000 kö-tettel rendelkezik; mennyi fáradság, buzgalom és szeretete az ügynek volt itt szükséges, hogy e fé-nyes eredményt elérhesse.

E nemes czél előmozdítása indokából ren-dezött az egylet választmányja f. hó 10-én a vá-rost ligetjében egy zártkörű időtöltést.

Az egylet fáradsáttalan buzgó-águ elnökét, P u h l Ignáczt 6 nagyságát, kinek önzetlen munkássága oly tiszteletreméltó, a rendezőség ze-nével és pompás virágcsokorral fogadta; jelen volt Tordaváros színe java, oly sok szép nő egy csokorban látni, Torda városának ritkán sze-rencsés.

A rendezőség, mely Tauffer Jánó, Vélita Károly, Vélita Deszö, Veress Sándor, Májai Béla és Medgyessy Lajos urakból állott, egyetlen volt e nemből annyira, hogy a közönség az ügyes és kiváló tapintatu rendezőért köszönettel tartozik.

A francia-negyest 34 pár járta, dacára annak, hogy ugyan e napra két kirándulásban vett részt a város közönsége.

A mint értesültünk, ez időtöltés egyuttal szép anyagi haszonnal is járt.

Mi, a kik oly mély tisztelettel viseltetünk azok iránt, a kik a közügy oltárára áldozatot hoz-ni elég szívesek, nem birjuk eléggé támogatásba ajánlani az egyletet a város közönségének, mely különben mindazt, a mi szép, jó és nemes, annyira támogat és előmozdít.

Éljen soká derék nőegyletünk.

Tanügy.

A gy.-alfalvi felső népiskola ügye.

György-Álfalu, aug. 4. 1879.

Tekintetes szerkesztő ur! Csib Péter diátori polg. isk. igazgató ur nemcsak 63 szóval hirdet-te, hogy az e lapok 160 számában kezdé tett s ellene kesért igazságokat mondó tanügyi leve-lel én irtam, hanem a védekezést is e föltevés-sel kezdí. Ha Csib ur csak a pusztá gyanúsítás mellett marad vala, már nyilvánosságra jutott „Nyilatkozat”-om után hozzá sem szólanék többé s gyűlöletes themához; miután azonban jónak látta saját reputációját és iskolájának állapotát a vezetésemre bizott állami felső népiskola megtá-nek csak egy fodra össze van gyűródve, már el-rejti magát mindaddig, míg helyre nem hozta — hogy mondom az a sok nő annyira meg tudott feledkezni a — hiuságról s kész volt olyan to-lotte-ellenesen áttölteni. Ugy látszik, a kíváncsi-ság még a hiuságot is le tudja a nőknél győzni.

Egyezőval nagyszerűen néztünk ki mind-nyájan s ha nem felelt is meg tolette-ünk a legújabb párisi divatnak; de hogy nagyon czél-szerű volt: nem sokára tapasztalhattuk.

Alig haladtunk ugyanis csak néhány lépcső-t felé, a lépcsőzet falai már tisztességesen ragyog-tak a — sűrű nedveségtől s a hurbolt ruha és rozsz kalap nagyon jól fogott a ruháinkra csepegő eső nyirok ellen, mely néha egy-egy akhóra tisz-teességes sötét veres folt képeben czoppant az embernek a hátsá vagy fővegére, mint egy-egy rés négy krajczáros.

S most szálljunk le a bányába.

Jó felóra kellett hozzá, mi az egész tá-rsaság bejutott a főtérnőba. Impozáns, valóban megragadó látvány tárult a belépő szemek elé, a mil,euról még annak sem igen volt fogalma, aki más bányát már látott.

Képzeltünk magunknak egy óriási hosszan négyeszdírt terem 35—40 ölnyre a föld alatt; a terem hossza 130 öl, szélessége 24, magassá-ga pedig 10 öl. Falai, padozata és alapja csupa masszív só, melynek rétegei függőlegesen állanak. Ez teszi lehetővé, hogy az óriási üreg, mindamel-lét hogy 30 ölnyi földréteg nehezedik rája még sem omlik be; pedig egy csepp mesterséges bol-tozat vagy gerendázat nem segít neki az óriási teher elviselésére, s mégis szilárdabban állanak kőso boltívei, míg a legtömörb téglá- vagy kő-boltozat, melyet valaha kőmíves rakott a felví-lágon.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

medásával kitartozni akarni, ezen iskola iránt tartozó természetesen kötelességem készlet, hogy önkényes és merőben téves adatokra épített rágalmait sine ira et studio rendre- és visszaállításom. Hogy ezt csak most tesszem, az az oka, mert a borszéki fűrdőről tegnap este érkeztem hazra; válaszádomban pedig az igazságot irattart nem nélkülözhettem, nem akarván a Csiby ur labirint-jében tévelyegni.

Önkényes és az igazságszeretetteljes hiányát mutatónak az állítása Cs. urak, hogy ezen felsőnépiskolához 28 osztályos helyre semmiféle sem tudunk tanu őt fogni. Az igazság az, hogy az ezen iskolánál rendszeresített 32 megyei osztályos hely közül az 1877/78 tanév elején összesen volt 10, melyekért az én közvetítésemmel 17, közvetlenül pedig 12 tanuló folyamodott, kik közül a törvényhatósági bizottságnak 967. és 1096. sz. alatti határozatainál fogva tízen nyertek osztályt, tizenkilenczen pedig a nélkül léptek az iskola tönékkel közé.

Nem kevésbé hamis és önkényes Cs. urak azon állítása is, hogy az alsónépiskola 3-4. osztályából is hajlandók vagyunk benépesíteni a felsőnépiskola tantermeit. A benépesítés névze azt a procedurát követem, hogy a tanév kezdete előtt átiratok az alsónépiskola igazgatóságához a VI. (hatodik) osztály érdemsorozatairól, kirom ebből kiűnő, jeles, jó és elégséges osztályait jeggyel bíró tanulók névlistát a megküldöm a községi előjáróságának a tanulók berendeléséig; a vidékre pedig szintén a községi előjáróságok után felhívást intézek azon megjegyzéssel, hogy a kik ezen felsőnépiskola I. osztályába szándékoznak lépni, az alsónépiskola VI. osztályának sikeres beírását iskolai bizonyítvánnyal igazolják vagy megfelelő felvételi vizsgájukon vessék magukat alá. Ezen kívül azzal, hogy az egyes községekből a lelkészeket, tanítókat s más értelmes embereket személyesen is felkeressem a jóvaló tanulók és szülőik buzdítása végett, Cs. ur inye ellenére bár, de, a köznevelődés ügyét vélem előmozdítani.

Szándékosan s annál impudensabban módon fordít végül Cs. ur, midőn állítja, hogy „a diótrói polgári iskola növendékeinek száma az alföldi felsőnépiskoláéhoz arányosítva majdnem kétszeres”. A diótrói polgári iskolának életkorához képest még csak I. és II. osztály van összesen 24 tanulóval, az alföldi felsőnépiskola I. és II. osztályában pedig 33 növendék van. — Melyik a „majdnem kétszeres” szám, tisztelt Csiby ur?

Az itt elősorolt adatok az igazgatói iratból merítvén s bárki által és bármikor betekinthetők. Honnan veszi hát Cs. ur a bátorságot ily ferdtételeket? ... Az irodalmi tisztaság iránti ép érzék tart vissza, hogy melőlték jellemezzem a tények és megismert igazság elleni tusakodást.

Hanem már most nem possum satyram non scribere. Csiby ur negélyzi, mintha ismerné ezen iskola belső szervezetét, pedig soha sem vette magának a fáradságot, hogy ügykezelésünkbe tekintsen. Sajnálkozása semmi egyéb, mint együgyűen palástolt, de elkallódott sohaj: vajha találkoznék még egy iskola az ő névén-ján; vigasztalhatná legalább magát: „Solamen miseris, socios habuisse malorum”. Magas állás, nagy műveltség és illetékes férfiak, mondtak minden alkalommal s ez idén is véleményét az iskola szervezete, igazgatása és eredményeiről; e vélemény emeli becsületünket s fokozott tevékenységre sarkallt. Vagy Ön tán nagyobb, műveltebb, illetékesebb mindannyinnál? ... Hisz Ön a mi iskolánkat absolute nem ismeri, következésképp se jó, se rossz véleményét nincs jogosítva „megrekszközni”.

Ne tekintsen hát ön sajnálkozásával ezen iskola igazgatóságának „ujkori” voltára; hanem öltözzék szőrszaka, hintson fejére hamvat, s a mint illik, 40 nap és 40 éjjel megigazulása kap.

Az óriási terem falai a tető és padlat közötti félmagasságban karzat foly végig, olyan formán mint színpadokon a zsinorpadlások.

E karzaton haladt végig a mintegy 300 személyből álló vendégsereg, vezetve a bánya-tisztek, elől a bányaanyag által.

Itt voltunk tehát a főaknában, a megdöbbentés némaságával haladva egymás után és sokatvalva személtük az óriási öreg áttékeléshez, lábaink alatt szédítő mélységben az akna talaja, fölöttünk pedig a szürke márványhoz hasonlóan phantasticus érezetekkel befutott hatalmas szoborokat; a karzatok alsó részére erőltetve egy pár ezer gyertya lángja, viaskodva a nyugalmából felzavart homályjal; igazán főszerűen szép látvány volt. A vendégsereg egészen felizzva a pillanat hatása alatt, nem tudta magát visszafertani s mind-egyre zajos éljenzés harsogott föl a derék bányaanyagra és bányaoszlopra.

Egyezzerre a mint tovább haladtunk, győgyörő zene hangjai fölöttük meg felsejtek: a bányaosztályok külön vonós zenekara volt az, mely a főtérre egyik végén, az ott elfutott karzat mellett a legzsebb operai egyveleg-kkel kedveskedett a vendégeknek. A zenekar alatti falazathoz erősített gyertyákban óriási lángbetűkkel a felirat olvasható bennünket:

Éljenek vendégeink!

Újabb és újabb éljenzés hangzott föl, a mint a fő-akna hosszában a karzaton tovább haladva, a szemben álló oldalán megpillantottuk a

lauzóli töredelmes árások közt vezekelőn azon paedogiai botlások felett, melyeknek pártját sem az „6-”, sem a „közép-”, sem az „uj-kor” paedogiai történetében fel nem találhatni. Amint következnek.

Igazán sajnálom önt saját (úkra elő állítai, de ha már tetszett minden igaz ok nélkül provócalni, s mert a közügynek is érdekében áll a nyilvánosság, ám legyen! Tud-e Ön, kérem, neveléstani ismereteinek rengeteg tárházából, példát idézni rá, hogy az Ön vezetésének örülök (!!!) polgári iskola 24 növendéke közül átlaglag 6, egész bizonyossággal pedig 4 tanuló, kiknek bizonyítványát saját „okuláros” szememmel láttam, kapott az erkölcsi magaviseletről „rossz” osztályozati jegyet? ... Nevelő intézet-e az Önök iskolája vagy drossirozó mól-y? ... Az iskolának nem csak az ismeretek közlése képezi feladatát, hanem kiválóan a nevelés. Mire valólk Ön és társai, ha 10 — 12 éves 24 gyermek erkölcsi életét sem tudják vezetni? Előttünk „egyetemot csak kívülről látott „lakusok” (?) előtt lélektani képességnek tűnik fel, hogy egy iskola 24 növendéke közül 4-6 „rossz” erkölcsi tanuló váljék ki. — Annál csodálatosabb, minél nyilvánvalóbb, hogy lángoló enthusiasmus-szal csatogott az ön nevelői tenyere a növendékek „vasott” arcuzatán, s fűgált a nevelői rabzaj vagy kötel; a részint folyamatban levő, részint folyamatba indított fegyelmi vizsgálatok lesznek a megmondható! Biztos tudomásom van róla, hogy e „rossz” erkölcsi gyermekek közül kettő (lehet több is) plane művelt szülők gyermeke, kik példás családi nevelésben részesülnek. Miért nem nevelték a családilag jól nevelt „rossz” erkölcsi gyermekeket „jókká”? ... Vagy ha a szülők kikérdezték közbejöttével sem voltak javíthatók, miért tűrték meg, a „jóka” megmetélezésére? ... Mert annyi önfeladatot még önök is teljesíthetnek fel, hogy, amint állítoltál nyilatkozott, a szülők iránti „ránkor”-ból adott volna „rossz” erkölcsi jegyet. Mi fog már e „rossz” erkölcsi gyermekekkel történni, „egyetemot-as igazgató? ... Vagy nem tudja ön azt, hogy a „rossz” erkölcsi jegy a tanulót minden iskolából kizárja? ... Vagy az erkölcsi viseletről is pótvizsgára bocsátja „rossz” erkölcsi növendékeit? ... Risum teneatis! A látottak és hallottak után nem lesz feltűnő, ha e „rossz” erkölcsi fiukat felbocsátja a következő osztályba, ha ugyan a fegyelmi vizsgálatok és az illetékes tanhatóság mást nem találnak dictálni; hisz ön nevelői tapintatának nagyobb és nagyobb dicsőségére azt is eszelekedte már, hogy „rossz” erkölcsi tanulóknak is „jutalom”-könyvet ítél és nyújtott a zárúnnepélyen oda. „Rossz” erkölcsi tanuló és „jutalom”-könyv: — hogy illik ez össze? ... S mégis öntől és iskolájától van mit irigyelni? Iterum risum teneatis!

Ha ezek és hasonlóknem paedogiai botlások; ha nevelői módszerét és viselkedését az szakértelm és illetékes tanhatóság foruma előtt nem légből kapdosott puszta állításokkal ám, hanem hivatalos adatokkal igazolni tudja: akkor ön nagy ember, ki hivatta volna „régies” tapasztalásunkat új, modernebb virányára terelni; és én ekkor kicsinyiséggemnek kiválsón önnel szemben érzett tudatában csak tömjénrel kezembe járulnék az ön paedogiai talentumának messzeszerengő ragyogása elé.

Addig azonban nem árt tudomásul vennie, hogy valamely iskola létjogát nemcsak a népesség után szokás megítélni, hanem és főképp felmutatott eredményeiből. S még ön hozakodik elé azzal a vizsga-sikerrel! Ugyan kérem, ne hivalkodjék azzal, hanem emlékezzék arra, a mit vizsgájok végén egy nagyon is illetékes férfiú kérdezett öntől: „kikből akarják az urak a harmadik osztályt felállítani, ezek mellőlkaknak hasonló módon kiválgatva s mind-egyiknek mélyében egy-egy meglepő látvány.

A főaknából ugyanis egyenközlően négy mellék akna ágazik ki; ezek is mind óriási termek 50—50 ölnyi hosszúsággal, 24—24 ölnyi szélességgel és 10 ölnyi magassággal. Az elsőnek a végén az óriási falon gyertyák lángjaiból összeállítva a bányaoszlop jelvénye: egy keresztbe tett kalapács és csáklya volt látható, a másodikban Magyarország koronás címere, a harmadikban ismét a bányaoszlop jelvények, a negyedikben pedig Kolozsvár város címere: a hármast várbástya.

De itt még nem volt vége a látni és csodálni valóknak. Egy lépcsőzetben, mely a főaknából vezet le, lecsúszottunk az akna mélyébe.

Itt győződött meg aztán, hogy a látvány, melyet az óriási fűgék nyújtának, sokkal nagyobb-szerű, mint felülről tekintve; innen alulról még imponálóbb az akna nagysága. Egészen eltörpül mint parány az ember e végére láthatatlan úrban, mely néma homályával szinte fenyegetően látszik elterülni a siri csendjé háborgató ember-parány előtt és fölött!

S mégis: az emberész hogy meg tudja fékezni a végtelen természetet! — hogy igába baltja szemlelme ereje hatalmával még a föld méhének egy világ eltemetéseére képes titáni alkotásait s kényszeríti azokat, hogy titokzatos mélységeiket feltárva előttünk, kincseiktől megrabolhaassuk őket!

(Vége köv.)

ból alig egy-kettő bocsátható fel. Szórol-szóra idéztem.

Milyen vizsga-eredményt jelez ez? ... Po-deat se!

Ha t. Cs. ur, soha sem bántottam önt és iskoláját bár csak gondolattal sem. Miért ront hát iskolának és nekem, a ki önt, midőn egy tudományosan mivel apa, a kinek lát szintén meg-„rossz”-erkölcsözött, egy társas körben keservesen kifakadt ön ellen, erős védelembé vettem, csupán a testületi szellem sugallatát követve.

Azt is tanulja meg, t. Cs. ur, hogy a tudás az ember értékének nem absolut mértéke; mindenki annyit ér, a mennyiben tehetségét, ismeretét, a közfára hasznosítja, szerzte legyen bárhol és bárhogyan ez ismereteket.

Usque ad nauseam elcsépett esetben csúlsáira még csak reft-ctálni sem tartom érdemesnek. Rakja le ön is a gyausustás, rágalmazás és indokolatlan támadás nemtelen fegyverét. Nem illik az egy iskola vezetőjéhez és tanítójához. Vegye ismételt tudomásul, hogy az apprehendált tandúgyi levél keletkezésében semmi részem sincs, az azzal való solidaritást minden feltévést undorral utasítom el magamtól.

Dixi et salvavi animam meam.

Boga Bálint,
állami felsőnépisk. igazg.

— A gasteinitalálkozás egészen magánjellegű volt, a mit bizonyít az a körülmény, hogy egyik birodalmi kancellár sem vett azon részt. A két birodalmi uralkodójának ezen találkozásáról politikai nyilatkozatok nem is kerültek a nyilvánosság elé. A Vilmos császárnál tartott dîner „családi lakomá” volt, habár azon több kitűnő egyéniséget vezet, nevezetesen meghiva voltak Schwarzenberg herceg, Rohan Camillo herceg, Saláry József magyar képviselőházi elnök és többen. Ö felségének az osztrák császár és magyar királynak csak egy oly szavát jegyezék fel az entervénról szóló jelentések, melynek politikai fontosságát kell tulajdonítani. Ö felsége ugyanis Schwarzenberg és Rohan hercegeknek ezt mondá: „Azon örvendéssel lát mondhatom az uraknak, hogy a legközelebbi birodalmi tanácsban Csehsország teljesen képviselve lesz.

KÜLFÖLD.

A „Politische Correspondenz” jelenti Konstantinápolyból, hogy a minisztérium a szabadság és a reformok alapján legközelebb átalakítat. Mondják, hogy Midhát pasa Konstantinápolyba hivatott. A porta válaszul Szerbia kárpótlási követelésére, kijelenti, hogy a szerb jegyzékben felsorolt adatok nagyítottak. Az albánok betörését azon igazatlanság okozta, melyet az új tartományrésznek Szerbiához csatolása idézett elő. A porta minden felelősséget visszautasít.

A „Pol. Correspondenz” jelenti Belgrádból, hogy az összes jegyzőkönyveket s földabroszokat, melyek egyrészt Bulgária és Szerbia közötti határszabályozásra vonatkoznak, véglegesen ratificáltak. Hivatalos jelentés szerint a porta nem utasította vissza Szerbia kárpótlási követelését, csupán a kért összegre nézve létezik nézetkülönbség.

Lapszemle.

A „Pesti Napló” szerint Andrássy gróf lejárta szerepét, ezt a móravád körök észrevelték s most a dolgok természetesen rendje szerint elbocsátják. Ezen nincs mit csodálkozni vagy sajnálkozni. Magyarország pedig e visszalépés által nem veszhet, csak nyerhet. De gondoskodni kell, hogy a válságban érdekeink megóvassanak s ez azon konzervatív magyar hazafiak feladata, kik az udvarnál befolyások; idehaza pedig a Deák-párt feladata, mely hagyományaihoz és a hivatalos ország vezetésére, hogy rázkódások nélkül folyjon le a válság és hogy a bizalom az új kormány tehetsége és korrekt alkotmányos szelleme iránt ne hiányozzék. Reméli — még pedig nem ok nélkül — hogy a régi Deák-párt ezen új feladatának sikeresen meg fog felelni.

A „Hon” úgy találja, hogy mikor a „corruptio” 4-heti saisonjába beleuntak a „hetzmeisterek”, — akkor elővették a pártalakítást. Előrántották a conservatívokat. Ezek a derék hazafiak, minden kánikulában tisztában fűrdnek. Edig szerepelt b. s. e. n. y. e. y: most Majláth György, — de a szerep ugyanaz; legfeljebb az a változás van, hogy a tavali saisonban adták „Majláth contra Tisza”; most a darab címe megváltozott és lett: „Majláth et Tisza”. De hiányzott még a darabban az igaztób, a „rémlőst” keltő epizód — keresték — megtalálták. Szerajevó légett. Meg van. Csak ez kellett. Már most csak készítse a t. olvasó szeméit és füleit azok a rémlőstetkekhöz, melyek ebből az alkalomból, az ellenzéki lapokban lefolyának; meredjen bajszára azokra a borszasztó politikai következményekre, melyek ebből lezármarstani fognak. Anyiszor meg fog e miatt Andrássy bukni, hogy szörnyűség; anyi száz milliót meg-szavaztatnak e miatt Magyarországgal, hogy ez borsalom! Mert az ellenzék költségvetését csinál.

A deficitet a szélbéli hivatalos lap, a kormány nevében, 40 millióra teszi — egészen komolyan. Ezzel kimerítők az ellenzéki összes hírlapirodalom két hónapi tartalmát. És mindez haszonság. Már most kérdjük: ebben áll-e a hírlapirodalom hivatalosa? És ha nem: minek nevezzük az ellenzéki hírlapirodalom mostani működését? Nem nevezzük még, mert kvalifikálhatlan!

A „Független Hírlap” írja: Andrássy Gyula gróf távozása sokkal szegényesebb formában történt, semmint hogy nagy erkölcsi súlyánál fogva a szánalom bizonyos nemével ne illethetné meg a férfut sokan még azok közül is, a kik mint jó hazafiak elítélték működését, külügy-ministeri székre való lépésétől egészen a mai napig. Mert legyen bár bukásának megérlelő oka akármilyen és akármilyen, egy körülmény iránt egyetlen magyar szíve sem marad még kételyben, és ez a körülmény: hogy Andrássy Gyula gróf fényes állásában nemzetének szolgálatát soha nem tett, hanem ellenére annál többet; s méltóságát, a mely első volt a monarchiában a király után, — csak személyes hiúságának kielégítésére és üres öntettségére használt föl, a mi mellett működésében soha nem nyilvánított semmiféle államférfiúi jellemvonás, komoly törekvés és buzgalom az ügy iránt, melyet szolgálnia kellett volna. Bukása ép ezért nagy és végtelen. Nagy, hogy az uralkodói trón mellől a semmisségbe vetette a méltóságot; és nagy, mert nem viszi magával törekvései iránt a nemzeti elismerést semmiféle államférfiúi ténye után. — Az ilyen bukást nem is tragikus összekötözés okozza az eseményekkel és fordulatokkal, a mely a közvélemény részvétét a tragikai hős bukása iránt akármely oldalról felkeltené. Elégtétel van abban adva a történelmi igazságot azon örök láncolatának, hogy: férfiu, ki elfordul nemzetétől, ember, ki hullénél lesz hazájához, lett legyen bár valaha mint forradalmi hős in effigie Andrássy-ként fölakasztva, ha az udvari légkör bódító göze utóbb válaszfalat vont alakja és a nemzet közé, sőt a nemzet és a korona közé is, — hogy politikus, ki udvaronc dőrességből el tudta játszani hona üdvét, — bocsánatra, szánalomra nem számíthat soha és a történelem örök igazságát ki nem nyeri semmiféle.

Az „Egyetértés” szerint Andrássy gróf Terebesre vonult. Magával vitte hivatala személyzetét. Tehát még le sem monddott, sem el nem bocsátott. De ő maga adta hírül a világ-nak, hogy állása megrendült s ő lemondani kényszerült. Vezetett ügyét veszni látja az udvarnál a most a nemzetnél, mint magasabb fórumnál keres igazságot. Talál igazságot, de nem talál mentesítést. A nemzet, melyről a török barátság meglep napjaiban azt mondá Andrássy gróf, hogy „megbolondult”, a nemzet nem bolondult meg annyira, hogy Andrássy-nak a muszkauszóvetséges magyar grófnak bukása fölött szomorúságot érezzen, megütközést mutasson, részvétet tanúsítson. A „magyar” grófnak nem most kellene nemzetére gondolnia, mikor bukik, hanem akkor kellett volna, mikor hatalmának tetőpontján állott. Soha senki iránt sem volt a nemzet oly elnéző, oly kiméletes, mint Andrássy iránt és senki se csalta meg inkább nemzetét, mint Andrássy. Ha az udvar ledönti őt, bizony ne várja, hogy most őt a nemzet emelje fel. De nem is emeli fel. Most pihenhet Andrássy gróf Terebesen hivatala személyzetével szeptemberig, s aztán majd pihenhet mindvégig. A szerinte „megbolondult” magyar majd küzd tovább is sorsával, melyet Andrássy megrontott, megnehezített és törekedik jövődjének fundamentumkövet újra összehordani, melyeket Andrássy a muszkauszóvetséggel szétrobbantott.

Az „Ellenőr” tudatja, hogy nagyot csalódik a „Napló” s a párt, melynek ő egyik közlője, ha azt hiszi, hogy Andrássy-nak kényszerű elmenetel meggyengítésre Tisza Kálmán parlamentaris állását. A párt, melyet Tisza vezet, nem a Lónyay és Bittó időbeli coterriákra szorított ügyvel bajjal összetakolt többség. A szabad-elyű párt compactabb, mint bármely korábbi uralkodó párt, s egy a kisebbségből kinevezett kormányral szemben még az egész közjogi ellenzék is vele harcolna. Nem tartja valószínűnek, hogy Andrássy visszalépésre kényszerítették. Ha megtörténne is, hogy Andrássy megváltnék a közös külügyminisztériumtól, jóval valószínűbbnek tartja, hogy távozása csak ideiglenes természetű lenne, s távozzék valamelyik meghitt politikai barátja kezébe menne át. De ha csakugyan bekövetkeznék az, mit nem tart lehetségesnek, legyen róla meggyőződve a „Napló”, hogy nem sokáig lesz ideje örvendeni. Midőn Tiszát egyszer azzal fenygetnék, hogy kisebbségbe juthat, elég határozottan megmondja, hogy akkor odalát az ellenzék padjaira és meg fogja támadni el enfelet feloldott nyelvel. Ha Andrássy megbuknék a parlamenten kívül, ő sem tehet mást, mint elől a magyar parlamentet. Tisza és Andrássy nem Lónyay és Bittó, a kik megszűntek létezni, a mint megszűntek miniszterek lenni. Egy oppositio, melyet Andrássy és Tisza vezet, nagyon rövidre fogja szabni azoknak az embereknek dicsőségét, kik elég vakmerők volnának csehek és udvari clique-ek védelme alatt saját hazájuk alkotmánya ellen törni.

Színészet Maros-Vásárhelyt.

M.-Vásárhely, 1879. aug. hó 12-én.

Kuthy K. Béla városunkban működő jól szervezett színtársulatánál e héten következő darabok adtak elő:

Keddén aug. 5-én „A sátni leánya”, vigjáték, igen sikerült előadásban került színpadra. Az eddigi előadások között ez határozottan a legjobb volt. Ma ar Julia (színésznő) és Kuthy Béla (Darvas) művészeileg játsztak; a közönség nyílt jelenetekben tapsviharral és többszörös kibívással jutalmazta őket. Tóth Jenő (Báró Tordai), Biróné (Fekete Zsuzsa), ifj. Szilágyi (Gubics) s a többiek is, mind egytől-egyig szépen, jellemzetesen játsztak. Az igazgató úr dicséretére említjük fel, hogy ma a legkisebb szerep is előrendű színésznő (Zombori Gizella, Oberst, Rónay Károly) és színészek (Tóthfalusi, Aranyos Gyula és Jozsef) kezében volt és ennek köszönhető, hogy oly kerekded, összevágó és sikerült előadás volt, a milyennek az operettekénál ritkán van alkalmunk találkozni; általában úgy tetszik nekünk, hogy e színtársulat a drámában, népszínműben és vigjátékban még erősebb, mint az operetben.

Csütörtökön, aug. 7-én Mihalovics Pál jutalmán „Angot” került színpadra, félig telt ház előtt. Ez operettet nagyon sokszor hozták már színpadra városunkban; legutóbb e nyáron is Köstler színtársulata és így nem csodáljuk, hogy nem kapott a közönség oly nagyon rajta. Ifjabb Szilágyi (Larivandiere), Dancz (Ponponet) és Mihalovits (Angé Pitou) jók voltak. Oberstiné Vári Hermin (Angot) ma élésebb volt mint másszor, Zombori Gizella ellenben kevés figyelmet fordított játékára és öltözközése egyaránt. Rónay Károl (Hersilia) nagyon megélt, hogy ily kis szerep terhére van; oly kedvetlenül és voltatva játszott, mintha csak halálra vitték volna; pedig a ki a kis szerepet nem adja jól, az nem érdemes rá, hogy nagyot kapjon.

Szombaton, augusztus 9-én „Fatimita” operette színpadra került nagyon gyarló előadásban került színpadra. Mintha csak megbabonázták volna az egész színtársulatot, oly fejlettség és általános kapkodás volt a színpadon. Tóthfalusi (Kancukoff), a ki máskor a legjobbak egyike, a szerepét sem tudta és inkább mormogott valamit, semmint énekelte, ő se tudta, hogy mit, de mi még kevésbé. Mihalovits az öreg Izet pasa alakjából egy fiatal mészáros legényt csinált s oly ostoba élezkéket szót a darabban, hogy a szultán zsebkendője mosakában van stb. a milyennel a piripocsi közönséget sem lenne szabad traktálni. Hagyjon békét Mihalovics ur, ne írjon szindarabot, azt elévázik mások, ő csak tanúlja be szerepét és játsza el jobban, mint a hogy ma. Mihalovics játéka és alakítása egyaránt rosz volt s a közönség iránti tiszteletlenséget árul el azzal, hogy mindig előtérbe tojja Mihalovicsot, az általa személyesített alak helyett. Ma szakálla is lehullott s akkor elkezdett a szakállához beszélni: „ej né, hát nem akarsz megállni”. Mihalovics urat komolyan figyelmeztetjük, hogy a közönség iránt nagyobb figyelmet tanúsítson és el ne higgye magát oly nagyon, mert habár tehetsége van: de torok-hangja sem oly tiszta, hogy a miatt a néző mindent szeméssáson neki. Zombori Gizella (Fatimita) szintén kezd nem fordítani kellő figyelmet énekeire és játékkára. Igen gyakoriak a hamis és a felhangok. Ma egész játékából hiányzott az az élénk vidorság, a mi nem nagyon tiszta éneket kedves és vonzóvá teszi.

A második felvonás öltöztető duettjét egészen elejtette, határozottan rosz volt; meg Oberstiné, habár hangja erőteljes, nagy figyelmet fordított énekeire és játékkára. Ifjabb Szilágyi (örmeister), Dancz (Mustapha), Tóth (Hapaa), Aranyosi Józsi (Gora), dicsérettel említenék; ellenben Nagy Imre (hadnagy) és Bánfalvi (kapitány) inkább hordároknak néztek ki mintsem tisztaknak. E két urat még figyelmeltettk volt, hogy a közönség iránt az eddig tanúsított nál nagyobb tisztelettel tartoznak s most újlag kérjük a színgazgató urat, hogy értesse meg ezen és a többi különben tehetséges és jóvaló színészeivel, hogy a színpad nem koronán, a norvagy mehet bé az ember, a mint épen kelve tartja. A színpad a szépművészet oltára s a ki azon álloni akar, épen annyira tiszteltetlesen kell magát viselnie, mint a papnak az oltár előtt. Aranyos Gyula rendező urat különösen kérje meg az igazgató úr, hogy kimélje meg a maihoz hasonló botrányos előadásait; meg aztán, hogy fordítson több figyelmet az öltözetekre is, mert hogy kapitány, hadnagy, örmeister és közelegény egyformán a helyi városszolgák köpönyé hordozza, oly nagy jogegyenlőség — úgy hisszük — még a muszka seregben sincs. A kar ma kiválóan rosz volt, elkerdelek ők is vigyorgni s az első felvonás végén a finálét agyon vigyorgták. Az előadás sikerére nézve jellemző, hogy többben előadásokban odahagyták. Ily rosz előadás e jól szervezett színtársulat itt működése alatt még egyszer sem volt és reméljük többször ilyen nem is lesz.

Vasárnap aug. 10-én „A veres haju” félig se telt ház előtt került színpadra és pedig oly kitudó előadásban, a milyen bármely nagyobb színpadnak is dicséretére vált volna. A szereplők

együtt-eggy jól betölték helyeiket a különösen Zombori Giziella (Szilaj Kata) ki ma igen élénken s kedvesen játszott és énekel, továbbá Kuthyné (Sári) a ki a szurtos szakácsnét oly híven személyesítette, Tóth (András), Dancz (Veréb Jankó), Aranyosi Gyula (Keszeg Mihály) nyílt jelenetekben is ispevihar arattak. A közönség nagyon meglepődve távozott a színházból. Tóth Jenő, ki ez előadást rendezte, kiváló dícsőreket érdemel, lelkiismeretes figyelméért és buzgó fáradozásaiért.

Prielle Cornelia kedves művésznők egy az igazgatóhoz intézett távirata szerint brassói vendég-replészt későbbre hagyva, aug. 14-én már városunkban a székes fővárosban a „Holt szívből” fog fellépni. Megérkezését várva-várjuk. Egyelőre négy vendégfellepte van elhatározva és pedig „Holt szív”, „Kesztyű és legyező”, „Georgcs herceg-gub” című darabokban. Az igazgató e vendégjátékokra 4 forintjával bérletet nyitott s a bérletjegyekre már is nagyban folynak az előjegyzések.

Hozza Isten mielőbb a kedves művésznőt városunkba; várva-várjuk.

Argus.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. aug. 13.

— A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, f. évi 19,355. sz. a. kelt rendeletével megengedte, hogy a Szolnok-Doboka megye területén létező Somkerék községben, hetenkint egyszer és pedig péntek napon betivásár tartassék.

— A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, Dancz Samu nagy-enyedi községi polgári fi- és leányiskolai ideiglenes igazgató-tanítót, állomásán végleg megerősítette.

— A király ő fensége e hó 11-kén délután, Giziella főhercegnő és Lipót herceg kíséretében Münchenben a nemzetközi múkiállítás látogatásával megtisztelte s ottan két óráig időzött.

— Albrecht főherceg ő fensége, szombaton N-Szebenben meglátogatta a kadet-iskolát, s a jobb tanulókat szorgalmuk miatt megdicsérvén, felszólította a többieket, hogy ők is hasonló szorgalmat fejtsenek ki. Délben fogadta a szász ispán Wächter Frigyes vezetése alatt, a polgári hatóságok főnökeit. Az 1 órákor megtartott ebédre hivatalosak voltak. Bauer parancsnok, Gyurits altábornagy, Közi tábornok, Román Miron érsek, Wächter Frigyes főispán, Senor alispán, Bisanzski pénzügyigazgató, Schedius társz. elnök, Mangesius honvéd ezredes, György István plébános stb. Este a tisztikar a Hermann-kertben estélyt rendezett, melyen ő fensége is megjelent. Vasárnap reggel templomba ment s a katonai lelkész által olvasott misét végig hallgatta. Délután fél 2 órákor Szombafalvára távozott, az ottani menés megtekintése végett.

— Hinkó a hóherlegény, ez a régi regényes dráma még mindig megtartotta vonzerejét. Tegnap (aug. 12.) is szép házat csinált. Az előadás egyuttal Demidornak harmadik próba fölépése volt. Hinkót személyesítette, több hatással, mint belső sikerrel; olykor-olykor igen szép, szerencsés momentumai voltak, a midőn nem kapkodott a színpalhasogatás művészetéhez, hanem az érzelmei igaz, szívhez szóló hangján szólalt meg. Vízszint voltak játékoknak részletei, melyek élesen kiálttak a másfélórás szerencsésen eltelt alap-énekeztől; így p. o. az inkább külső, hogy úgy mondjuk: physical effectusok, mint igazságra törekvő bűrgépek és vonításhoz hasonló felkiáltások. Egyezéssel a három kísérlet után azt constatólt-hatjuk, hogy Demidor ur igen értelmes s hozzá-ugy látszik: törekvő fiatalember, kiből a tanulmány több igyekvettel mintsem imponáló tehetséggel párosul. Hangja elég hajlékony s eléggé ügyesen tudja módosítani úgy, hogy már most sem tagadhatjuk meg tőle a változatos színezést s a változásban; azonban a nagyobb szabású hősi szerepokről szempontjából tekintve, nem bír organuma elég szépséggel és erősen erőteljességgel. Másfelől színpadi alakja sincs egészen részabba s szereplőre, a mennyiben nem nyilvánul megjelenésében az az imponálás valami, a mi nélkül pedig a legnagyobb igyekezettel sem lehet a szerepökben diadalokat aratni. Mindazonáltal a kisebb fajta hősi és tisztán szerelmes szerepekben, az eddigiekből ítélve, úgy látszik, némileg be lehetne a Mihályfi eltvázása okozta hezagot, Szacsavay örökségének átvételére azonban semmikép sem vállalkozhatnánk s a kolozsvári színpadon. Különben a jövő títka s a Molnár és a sors kezébe van letéve; arról azonban biztosíthatjuk, hogy a teli idény sorsa leginkább attól függ, hogy a szerelme és tiszta hősi szerepokról, melyen erővel fogja betölteni. Vízszintre az esti előadásra: az bizony meglehetősen késztetlenséget árukt el s karzat tapsait is inkább a darab meglepő fordulatokban gazdag jelenetelésének, köszönhetők, semmint játékoknak.

— Földes Sándor, városunk szülötte és a színi tanoda tehetséges végzett növendéke fogja magát először bemutatni a jövő héten, István király napján a nyári színházban; ez alkalommal Dobsa egyik legjobb tragoediája: Szent István király fog színe kerülni s Földes Péter herceget fogja személyesíteni. Földes a színi-képzede legtehetségeseb növendékei közé tartozott,

kinek jövőjéhez a színi pályán a képezde tanári kara szép jövőt fűzött; egész érdeklődéssel nézhetünk tehát a magyar színészet fiatal új bajnokának ez első kísérlete elé, melyre előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

— Csütörtökön, holnap (aug. 14-én) népszínmű-főadás lesz a nyári színházban. Az újdonság címe: „Csigány mint földesúr”, Benkő Kálmán műve. Budán, Pozsonyban s másutt több vidéki színpadon gyakran került színe még pedig tetszéssel. Kolozsvárt holnap adatik először Bokodi és Gyenes jutalmául; az előadás annál érdekesebbnek ígérkezik, mert a népszínműben fog fellépni először hosszas betegsége után Várad Miklós, színházunk szépséghúza népszínműneke; résztvesznek kivül az előadásban Farkas Irma, Kéler Ilona és Pálmai Ika.

— A „Kolozsvári Dalkör” és „Lövészegylet” mához egy hűre vagyis Szent-István első magyar király ünnepén együttesen dalestélyt és lövészünnepélyt rendeznek a Lövöldében. A kettős ünnepélyen a látványosságokban sem lesz hiány s ha a közönség a két tevékeny egylet iránti rokonszenyének tömeges megjelenésével igyekezend tanulni adni, bizonyára dusan kárpótva lesz. Ezen élvezetesnek ígérkező kettős ünnepélyre egy a városi, valamint a vidéki közönség figyelmét most előre is felhívjuk. A másort legközelebből közölni fogjuk.

— Hullócsillag. Tegnap (12-én) este egy-negyed 9-kor a kolozsvári közönség egy igen szép természeti tűneménynek volt tanúja. Ugyanis keletre nyugotra egy gyönyörű nagy meteor hullott le, utjában az egész látkört befutva; a látványt gyönyörű széppé tette az, hogy a végtelen űrben rohanó csillag, mint valami óriási rákéta sziporkázva lövette szét magából a legszebb és legkülönbözőbb színekben játszó fényugarat. A ragyogó tűnemény aligha nem előhírnöke volt annak a tömeges csillagbűllásnak, melyet csillagászok ma este érezték kilátásba.

— Néposztulás a szénutczában. A tisztelt olvasó megnyugtatóra ki kell jelentenünk, hogy a cédulást nem a zendülés gyújtó fáklyája, hanem színházunk messzi földön ismert egykori kitűnő népszínműnekezője Balogh Györgyné ur-asszony valódi magyar zamatú, szíveket gyújtó népdalai okozták, melyekben tegnapelőtt este egy 8 óráról 9 után az arra menőknek gyönyörködni alkalmuk volt. A Gyarmathy-ház, a művésznő ablakai előtt valóóságos ostrom-állapotban volt; szóval az egész szénutca, egy ott nem minden-napi élénkségnek örvendezett.

— Hamza Miska kitűnő zenekart vasárnap, este a „Grand-Café”-ban szép és nagy közönség hallgatta végig; a pompás zene meg is érdemli a legnagyobb méltányolást, mert valóban gyűjtve erővel s kiváló praecisióval játszanak s a mi nem a legutolsó: változatos és egészen új programjuk van. Ma, szerdán ismét zeneestélyök lesz ugyancsak a Grand Caféban; figyelemztetjük rá a jó zene kedvelőit.

— Károly, Románia fejedelme kedden reggel 10 órákor, külön vonattal Brassóba érkezett, hogy Albrecht főherceget ő fenségét, mint vendégét, Sinai-ba kíséressen.

— Fogarassy Mihály erdélyi püspök, kedden N-Szebenbe utazott.

— Dr. Lindner Gusztáv tiszteletére, a n-szebeni önkéntes tűzoltó-egylet által rendezett bucsu ünnepélyt fényesen sikerült. Nevezett, mint a kolozsvári tud. egyetemhez kinevezett tanár, a napokban már elhagyja N-Szeben, s városunkban telepedik le.

— Hó augusztusban. N-Szebenben a napokban — mint a „Tageblatt” írja — a forróságot, gyorsan követte hűvös idő. Míg a térségben az annyira vált eső hullott, addig a havasok teteje Breazig hóval volt borítva.

— Az erdélyi rom. cath. igazgató tanács, közlekedéssel tartott gyűlésében, a r. c. gymnasiumokhoz több okleveles tanárt nevezett ki, s ez év végén még többet fog kinevezni, minthán ki van mondva, hogy a ki 1879. decz. 31-ig a középiskolai tanári vizsgálatról az oklevelet elő nem mutatja, az állomásától minden kimélet nélkül el fog mozdítani. — Ez intézkedést részünkről is helyeseljük, s reméljük, hogy e határozat nemcsak a világi, hanem az egyházi férfiakra is szól, mivel nézetünk szerint, pusztán a „reverenda” senkit se tanképesít, s ha Imcs Fülöp Jákó a cs.-somlyói r. c. főgymnasium derék igazgatója, mint egyházi férfi, a tanári vizsgálatot le tudta tenni, akkor Rieger Gottfried s más az egyházi rendhez tartozó igazgatók is lehetnek s le is kell hogy tegyék, másfelől a gymnasiumnál helyük nem lehet. Mi, kik a cath. középiskolák fényét és dícsőségét hön oshajtuk, a legbőrebb figyelemmel fogjuk kísérni, a hozott határozatnak miként leendő foganatba vételét, s jövőre nem fogjuk hideg közönytől tekinteni, hogy a tanodák vezetése oly férfiak gondjaira bízassék, kik a tanítást, s abban a tudományok fejlődését, a közneveltség irányzatának kijelölését s a magyar szellemű nevelést, szakképzettség hiányában, üdvösen s a követelményeknek megfelelően nem vezethetik.

— A sz.-keresztúri unitárius zsinat rendezőse tisztelettel fölkéri azon érdekelteket, kik ezen zsinatra vasuton, a kolozvár-héjasfalvi irányban fognak utazni, hogy ezen utazásukra

a 2-ik számú sz. emély vonatot méltóztatásnak használják; azon tisztelt vendégek pedig, kik a brassó-héjasfalvi irányban utaznak, méltóztatásnak a 11. számú vagyis vonatot venni igénybe. Ily módon a két ellenkező irányban érkező tisztelt vendégek Héjasfalván délután 5 óra tájban össetalálkoznak, s innen a Székely-Keresztúrra rendezett felszállítás együttes leend.

— A „történelmi társulat” erdélyi kirándulására mintegy száz résztvevő tag jelentkezett. Részt vesz benne a társulat elnöke: Ipolyi Arnold is, ki egy nagyszabású s társadalmi fontosságú beszéddel fogja megnyitni a m.-vásárhelyi nagygyűlést. Pulasky Ferenc másodalelnök a segésvári záró nagygyűlést tart beszédet. Gr. Szécsent, ki szintén jelen óhajtott lenni ez érdekes kiránduláson, közbejött családi szomorúság tartóztatja vissza. A kirándulás programja, mint már elege megállapított, az: augusztus 20-án, vagyis szerdán d. u. fél 4 kor a Budapestről induló kirándulók az akadémiai körben előértekeztetve gyűlnek össze, mely alkalommal néhány, az utazásra vonatkozó kérdést beszélnek meg. Aug. 21-én indul az este induló vonattal, aug. 22-én érkező M.-Vásárhelyre, aug. 23-án nagygyűlés M.-Vásárhelyt, aug. 23-ól 29-ig bizottsági munkálatok, aug. 30-án nagygyűlés Segesvárt. Az utazásra megannyi vasúttársulat mérsékelt menetjegyeket engedélyezett, ezeket a tagoknak f. hó 12-én küldte szét a titkári hivatal.

— Ratkóból aug. 8-áról következő sorokat veszi a „P. N.”: Ratkó vidékén e hó első napján következett hajmeresztő gyermekgyilkosság jött napfényre: J-i körjegyző és gazdaszonya, egy csinos szirk-i menyecske között gyöngyöz szelmi viszony fejlődött ki, mely nem soká maradt következmény nélkül. Mult hó utolsó napjain a körjegyző lakszobájában az említett gazdaszonyt súllyi fájdalmai lepték meg, a nő az egészséges és kifejlődött gyermeket álló helyzetben szülte meg, ki a köldökzsinór egy ideig függve, a földre zuhant. Ekkor a kegyetlen anya a gyermeket rongyba csavarva az ágyba dugta, honnan ismét kivéve az ártatlan csecsemőt agyát kapával zúzta szét, mely kegyetlenség után a hullát a faszínbe takarta el földel, hol 8 napig volt elrejtve. Ekkor a jegyző kutyái lelték fel a hullát s azt a közönség végig huzozva, annak egy alsó láb-szárát elrágta, míg végre a falubeliek a kutyákat elverték. Terhelő körülmény, az asszony előleges kihallgatása alapján a körjegyzőre nézve, hogy ő a szülés tartama alatt a melléksobában volt s az asszony kiáltásai dacára sem gondoskodott a kellő segítségről. Még egy borzasztó szerencsétlenségről értesíthetem. Egy helybeli becsületes szattyános, névleg Danis Dániel, az erdőben fávágással lévén elfoglalta, hogy munkáján némileg könnyítse, afél dynamittal akarta szétrobbantani, melyet oly szerencsétlenül kezelt, hogy midőn az a kellő időben explodálni nem akart, kezébe vette s így éleszte a tüzet a gyufalon, midőn az hirtelen explodált s az illető balkezének fáját a csuklónál teljesen elszakasztotta, jobb kezének fejét pedig szétzúzta, nem kímélve a szerencsétlenség okozat. A megötte álló tanoncz is csak alig kerülte ki a nagyobb veszedelmet. A szerencsétlen életéhez kevés remény van.

— Szerajevóban a hatóság a felmerült kárt egy a tartomány kormányhoz betherjesztett beadványban 23 millió forint, a szerb nagykerekedők szenvedett kárát 3 millió tallérba becsüli. Igen sok készpénz és asszonyi ékszer égett el és olvadt be. A német követés, a követési épület romjai között végzi hivatalos teendőit. Senki se volt biztosítva. A lakosságból sokan hiányzanak. Különböző hírek szárnyalnak Podgoritzra. Travnik és más városokban kitört zavargások és tüzesetekről. A városban a katonaság mindíg készen áll.

— Új halálom. Egy bécsi szép fiatal asszony elfeledte kivenni szájából — mikor aludni tért — a hamis műfogait és azokat álmalában lenyelte, minekfolytán néhány napi kínos betegség után — bár elsőrendű orvosok tanácsát körték ki — meghalt.

— Fiuméből írják az „Ellenőr”-nek, hogy ott egy nagyzerű gyapotfőhőgyárt készülnék felállítani. A vállalat első Matkovich, a tevékeny és vállalkozó szellemű fiumei polgár áll ugyan; de a gyárt angol pénz- és munkasó tartandja fenn. Ennek a tervnek van egy régebbi stadiuma is. Az angol vállalkozók eleintén kedvezményeket, a többi közt öt éven át leendő adóengedélyt követelték a magyar kormánytól, e kérelmük azonban, tekintettel az Ausztria és Magyarország között fennálló vámi és kereskedelmi szerződésre, nem volt teljesíthető. Az angolok most, az úgy legújabb stadiumában, lemondnak minden kedvezményre vonatkozó igényükről, s egyedül csak gépek vámmentességét kérik, s ez a törvény alapján meg is adható. Mert az angol vállalkozók kiépve az angol állampolgári kötelekből, magyar földön, Fiumében telepednek meg: ez esetben pedig minden, foglalkozásukhoz szükséges gépeket vámmentesen hozhatják be. A magyar kormány e szándék elé annál kevésbé akarhat akadályt gördíteni, mivel Fiume felvirágzása, idegen tőke beáramlása és angol iparosok végleges megtelepedése Magyarországnak is érdekében van. A torpedó-gyár példája mutatja, mily híressé tehet egy tengeri kikötőt csak egyetlen iparág jelesége is.

— A „Mark Lane Express” ezen a mezőgazdaság terén legnagyobb újdonságról a következő közlést hozza: Sermaize le Bainsben (Marne, Franciaország), már régebbi idő óta tészték készírték a villanynak, mint mozgató erőnek használatával. Így például az ottani cukorgyárban egy villanyerőre készült emelőgép emelte a mult télen a szekeret a répat fel a gyárba, s mint

Az összes európai hatalmak Fiumében vásárolják torpedó-készleteket. — A fiumei gyapotfőhőgyárt szintén elsőrangú nevezetességre tehet szert, s nemcsak Fiumén, de Magyarországnak is hasznára válhat, amennyiben emancipálja Magyarországot, az iparnem tekintetével, a külföldi ipartól. — Reméljük, hogy a kormány a lehető legkevesebb részéről, hogy e fontos vállalat mielőbb létrejőjön.

— Csápák Fiumében. Csápák kereszték fel ismét a fiumei öblöt. Két angol hajót követek a Földközi tengerrel a Quarneróba. Mint Fiuméből írják, a csápák e látogatása miatt a szabadtengerben való fürdés hatóságilag tiltott, s a közönség arra van utalva, hogy a jelenleg uralkodó rendkívüli — 36—38 fokos — meleg ellen csapán a fürdő cabinokban keresen menedéket.

— A római katolikus lapok közlik a pápának az összes püspökökhez intézett, hosszas encyklikáját, mely a bűncselekedet tanítását rendszeréről szól, mely a katolikus papnővédekben és iskolákban meghonosítandó. A pápa, mint tanácsnok Aquinói Tamás bölcsészettanáján, s a fölött díszesrelt nyilatkozik, hiemelve annak befolyását a társadalomra, a művészetekre és természettudományokra.

— Gr. Plater László az orosz türelmességről. Az orosz cár a pápához február 22-én intézett levelében azt hangsúlyozta, hogy a vallási türelmesség Oroszországban a politikai hagyományok és nemzeti erkölcsök által szentesített elv. „Ez arczatlan hazugsággal szemben Plater László gróf, a Svájcban élő nagy lengyel hazafi nyilatkozta, a multkor, hogy majd egy könyvet fog írni arról a híres orosz vallási türelmességről. Az „Ellenőr” most egy 4 lapra terjedő nyomatott iratot kapott Zürichből a gróftól, mely különböző korszakokban legyilkolt, agyonlőtt, fölakasztott, megmérgezett, vízbejuttatott lengyel papok és apácák névsorát tartalmazza, éles cáfolatlal a felsőleges csár februáriusi szavaira. A névsor Plater szerint még korán sem teljes, ez csak az iszléltó annak bebizonyítására, hogy az orosz kormány 250 év óta ily rendszeresen, kegyetlenül üldözi a katolikusokat.

— Fichtének, a híres bölcsésznek fia, dr. Fichte J. H. e hó 8-án halt meg Stuttgartban 83 éves korában. — Egykor a bonni és tünbingi egyetemen a philosophia tanára volt.

— Littré, az ismert tudós sulyosan beteg s már régebbi idő óta teljesen elzárt szobában él, melynek hőmérséke folyvást 36° C. rug.

— Nagy tűzvész Moszkvában. Folyó hó 3-án Moszkvában, mint onnan írják, borzasztó tűzvész dühöngött. A tűz Sokoloff házában ütött ki, és oly nagy mértékben csaptak ki a lángok a ház minden nyílásából, hogy rövid idő múlva, mondhatni néhány perc alatt a melléképületek és a szomszédházak tűzben állottak, egy fél óra alatt pedig az egész Djakovszkoja-utca lángba borult. A tűz este 9 órákor vette kezdetét és csak reggeli 2 óráig tartott; de e néhány óra alatt számtalan nagy épület, azok közt Orbek ismert gépgyára is tökéletesen leégett. A kár több millió rubelre rug, mert a kárba ment rémítő sok áru nem volt biztosítva. A tűzvész tartama alatt Dolgorukoff főkörmányzó és Kobloff tábornok rendőrfőnök a helyszínén voltak.

— Rejtélyes halálesetek merülnek fel Németországban Bochum közelében. Rövid idő alatt három lányt fojtottak meg, de a tettesnyomára nem akadnak. E hó elején — mint a „K. Z.” jelenti — Bergmann giesenbergi gazda 19—20 éves erőteljes cselédjét a rozsföldre küldte ki, hogy ott kékvető köztöng. Midőn a lány déiben nem jött haza, a gazda utána küldött s a szegény lányt az erdőben találták meg, saját kendőjével megfojtva. A vizsgálat kiderítette, hogy erőszakot követtek el rajta. A szerencsétlen lány kétségbeesetten védelmezte magát, mert körmei véresek voltak. Több egyént elfogtak, de eddig a három áldozat gyilkosait nem sikerült fel találni.

— Mesterséges fa. Amerikában eláztott és összesajított szalmából fát készítenek, mely mint írják, igen kemény, s kitűnően lehet simítani és csiszolni.

— Indián leánykérés. Egy északamerikai indián törzsnél azon szokás uralkodik, hogy a házassulandó fiatal-ember éjnek idején keresi föl a választott leányt, szájában egy égő hosszú fadarabbal. A leánynyal szembe ül s ha az égő rősdarabot elfújja, akkor azt jelenti vele, hogy hozzá megy, és ez esetben rögtön megtartják a lagzit, ha pedig a lány nem siet elfújni a lángot, akkor a fiatal ember — valóóságos indus kosarat kapott és hosszú orral megy haza, épen mint a vén udvarias Európában.

KÖZGAZDASÁG.
A villanyerővel való szántás.
A „Mark Lane Express” ezen a mezőgazdaság terén legnagyobb újdonságról a következő közlést hozza: Sermaize le Bainsben (Marne, Franciaország), már régebbi idő óta tészték készírték a villanynak, mint mozgató erőnek használatával. Így például az ottani cukorgyárban egy villanyerőre készült emelőgép emelte a mult télen a szekeret a répat fel a gyárba, s mint

írják, ez által a gyár 40% megtakarítást ért el. Legközelebb azonban a villanyerővel való szántással is tartottott nganott kísérlet, s a mint az illető tudósít írja, a legszebb sikerrel. A kísérletnél, melyhez az ország gazd. egyesület küldöttsége is megjelent, Howard kettős ekéje volt használva, mely is folyvást, minden fennakadás nélkül szántott 8 hüvelykre. — E villanygép feltalálói M. Chrétiens és M. Felix gépész-mérnökök, a kik már régóta foglalkoznak azzal, hogy a mezőgazdaságot a gőznél olcsóbb mozgató erővel lássák el. Az alapját e találmánynak is a Gramme-féle gép képezi, s az épen oly módon dolgozott, mint a Fowler-féle gőzeke, t. i. a felszántandó táblának két szélén felállított két géphez alkalmazott csigára fel és lecsavarodó sodronykötelek segítségével lett az eke a két gép között ide-oda húzva. A két mozgató gép egymástól 200 méterre volt fölállítva, s azokhoz felváltva vezetettván a villanyosság, felváltva, hol az egyik, hol a másik gép csigája lépett működésbe, épen úgy mint ez a Fowler-féle gőzeknél történik. Még évek el fognak talán ugyan mulni, amíg ez eszme annyira ki fog fejteni, hogy az általános használatba léphet, hanem ha egyszer azt idáig sikerülend fejleszteni; mily óriási változást leend az hivatva még a mezőgazdaság terén is előidézni. Vajjon a villanyerővel való szántás drágább vagy olcsóbb-e a gőzzel való szántásnál — végzi a kiállító — azt még megmondani nem tudom, ma még hihetőleg drágább lesz — de, hogy az megtörtént, azt állíthatom.

E-s.

Távirati tudósítás
a budapesti árutársaság hivatalos árjegyzéteiről auguszt. 11.

Gabona	Faj	Ar. 100 czt.	tól	ig
		frtk	frtk	frtk
Buza	bansági tisza-vidéki pest-vidéki fehérmegyei bácskai	11 20 11 60 11 20 11 35	11 40 12 15 11 51 11 85	
Kozs	magyar	7 50	7 70	
Árpa	takarmány malta	6 70 5 75	7 6	
Zab	magyar	5 85	6 10	
Tengeri	bansági másomé	6 40 6 30	6 50 6 40	
Répeze	káposzta bansági	11 10	11 1/2 10 1/2	
Köles	magyar	5 1/2	5 2	
Székely (Uasze)	buza	12 40	12 50	
	rozsa	11 50	11 65	
	repcz.	12 1/2	12 1/2	
szesz (ny.)	100 liter százalékként	34	34	

Érték- és váltófolyam.		1879. augusztus 12.
Magyar aranyjárdék	92 30.	
„ kincstári utalv.	1 kibocsát	—
„ keleti-vasut elsőbőség 2	„	83 75.
„ állami kötvény 1876 év	„	74.
„ vasuti kölcsön	„	112 90.
„ földterhermentesítési kötvény	„	86 75.
temesi	„	85.
erdélyi	„	84 75.
horv. slavon	„	87 50.
magy. szőlődezmá váltás	„	— 90.
Oszt. egyseges államadóság papírban	„	66 1/2.
„ ezüstben	„	63 65.
„ aranyjárdék	„	78 95.
1860. államsorsjegy	„	125 20.
Oszt. nemzeti bank részvény	„	827 —.
„ hitelrészvény	„	269 70.
magyar. hitelbank	„	256 25.
Erdzt	„	—
Cs. k. arany	„	54 85.
Napoleon'd'or	„	9 29.
Német birod. mark	„	57 10.
London	„	116 60.

Feladás szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

Szülőket,

akik gyermekeiknek már jókora gyakorlati irányt óhajtanak adni, különösen figyelmestetünk a

gráci kerkeskedelmi és ipar-akademiára,

mely kitűnő hírből áll s a város egészséges fekvésében, valamint ányanyag olcsó elszállítási lehetőségben különösen előnyt nyújt. Oly növendékek számára, a kik az alrealtanodát nem végeztek, vagy a német nyelvet kellőleg nem bírák, előkészítő osztály van, melyben az akademiába lépésre képességet szerezhetni.

Dr. Máthé Dénes
fogorvos

e hó 11-ikén haza érkezett fogorvosai körutjáról.

Hirdetmény!

**Az osztrák-magyar bank itt helyt felállított fiókját, bel-tordac-
utca 2-ik sz. a. 1-ső emelet helyiségeiben f. évi augusztus 18-kán fog megnyitni.**

Az egyes üzletágak, melyekkel a bankfiók foglalkozni fog, a következők: bankszerű váltók, értékpapírok és különféle szelvények **leszá-
mitolása**; megfelelő értékpapírokra **kölcsön kiszolgáltatása**; Kolozsvár és a többi fenálló bankpiacok közt **bankutalványok**
kiállítása illetőleg beváltása; megfelelő, Kolozsvárt, vagy más bankpiacra fizetendő váltók, különféle szelvények és értékpapírok átvétele,
bizományképpen behajtás végett; végül: bankjegyek — bankjegyekkel **felváltása** és **ezüstpénznek** névértékbeni eladása
bankjegyekért, a mennyiben ezt a meglevő ezüstkészlet lehetővé teszi.

A bankfiók egyúttal fel van hatalmazva, esedékes de **egy évnél nem régebben lejárt** részvény-osztalék-szelvényeket illetőleg
az osztrák-magyar-bank zálogleveleinek kamat-szelvényeit kifizetni és bankzáloglevelek, állam- vagy egyéb árfolyammal bíró értékpapírok vétele,
vagy elárúsítására nézve megrendeléseket elfogadni.

Közelebbi értesítést nyerhetni a bankfiók hivatal helyiségében.

Kolozsvárt, 1879. évi augusztus 10-kén.

Osztrák-magyar-bank kolozsvári fiókját.

Szám 1286. — 1879.

(293)

(2-3)

Hirdetmény.

Alfölt tanács részéről ezennel közzétett, hogy Kolozs városa
közönségének pálinka árulási joga f. 1879. évi szeptember-hó
29-től a jövő 1880 év április-hó 24-ig terjedőleg f. évi
szeptember-hó 1-én d. e. 10 órakor, a város házánál meg-
tartandó nyilvános szóbeli árverés útján bérbe fog adni.

Az árverési feltételek alfölt tanácsánál, a hivatalos órák alatt meg-
tekinthetők.

Kolozs város tanácsától.

Kolozson, 1879. augusztus 4-kén.

PETHE ANDRÁS, polgármester.

Sz. 12. — 1879.

(294)

(2-3)

l. t. b.

Hirdetmény.

Udvarhely megye lótenyésztő bizottmánya, részben a lótenyésztés
iránti érdekeltség felbontása, részben pedig székely faj ló kitarításának
megemlékeztetése céljából, a nagyméltósága m. kir. földmívelési miniszter
úr által 400 frt. állami segélypénzzel támogatott szekér-versenyt fog
rendezni:

1.) A verseny megtartatik Sz.-Udvarhelyen 1879. évi október
5-kén d. e. 10 órakor.

2.) Két verseny lesz és pedig először **kétfogatu ügató sze-
kérverseny nemesített lóval**, távolság menet és jövet 8 kilomé-
ter, tét és bántat összege 5 frt, első díj 150 frt, második díj 100 frt,
harmadik díj a bántatpénzek összege, és másodszor **kétfogatu szekér
verseny székely lóval**, ügátés nem kötelező, távolság menet és jö-
vet 16 kilométer, tét és bántat összege nincs, első díj 100 frt, második
díj 60 frt, harmadik díj 40 frt.

3.) Nevezési zárnak 1879. évi szeptember-hó 30-kán déli
12 óráig Dr. Török Albert rendező tagnál Székely-Udvarhelyen.

4.) Indulás a város alsó végén fekvő katonai kórháztól Bikafalva-
felé — versenyhajítás az állomási út jobb felén.

5.) A második versenyre bejelentett székely lovak jellegét, a kine-
vezendő pályabírák állapítják és bírálják meg.

Udvarhely megye lótenyésztő bizottmányának megbízásából.
Székely-Udvarhelyen, augusztus 8-kán 1879.

Dr. TÖRÖK ALBERT, rendező tag.

HUTFLESZ KÁROLY

(42)

KOLOZSVÁRT,

(31-*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt,
sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeteket, s leszámított
escomptur) mindentel nyereményeket és szelvényeket 3
hóval a lejáratú idő előtt, s ezekből minden bel- és
külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNLJA DÚSAN ELLATOTT

FÜSZERTÁRAT, BÖRKERESKEDESET,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

L I S Z T,

ugy szintén kúrási minőségű

íagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

(296)

(1-1)

Tojásfehér-Conservek.

Összekötöttet keresetnek egy albumin-gyárral, sózott tojásfehér-
beszerzése végett. Cím: M. D. Poste-restante Brüssel (Belgium).

Haszonbéri hirdetés.

Ö. v. gróf Bethlen Domokosné Oláh-Teleki és
Péterffy birtokai 1879. Szent-Mihály naptól 6 évre
haszonbérbe kiadók; ezen birtokok 580 holdból állanak,
s a Szász-Régeni és Maros-Vásárhelyi országtúll egy órányira
fektűznek. Értekezhetni gr. BETHLEN BÉLAVAL Bethlenben.

(276)

(3-3)

SÁRGA KRISTÓF

fehértanú és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középutca, kisegítő alatt.)

Kül- és helyföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköte-
téssel fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek ke-
zesség mellett, legutányosabb áron valódi árakkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-íngék, chifon, creton és madapolan szövetből, sima himzett

és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-íngék, angol oxford, creton és madapolan szövetből 100

különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyapjú alsó-íngék és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pa-

mut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kézeltők 4 réttől legjobb chifon szövetből

árja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab

egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól

7 frtig. (387-8) (85-*)

Női-íngék len és pamut vászonból, sima himzett vagy redős, 1 frtől, 5 frtig.

Női háló relik, 1 frtől, 5 frtig, főkötők len és chifon vászonból

40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet relik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny naczek, gyapjú és pamut takarók, paplanok,

madracok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkeztű esőernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Férfi és színes harisnyák, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja

15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk,

nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legutá-

nyosabb árban.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut

vászon szín-tartó creton, oxford és madapolán,

színes íngszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chifon,

creton és madapolan fehér íngszövetek 80, 155 és 170 centiméter

szélesség, 22 krtól 70 krig.

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chifon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és

ezernák, ujjon szűltötték részére főkötők, télik és takarók sat.

Továbbá elvállalunk kiházasítás, vagy magán szükségre

kívánt felmérnemtek pontos elkészítését; kitűnő sza-

bás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van

fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szelvény pontos mér-

téke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely

esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tüzetesen kielégítő az érte fizetett összeget

vissza szolgáltatom, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt

megtartani

alázatos szolgálója:

Sárga Kristóf.

A gráci kereskedelmi és ipar-akademia

f. é. szeptember-hó 16-án kezd meg tizenhetedik tanévét. Az
intézet két szakiskolából, a kereskedelmi és a kereskedelmi-ipa-
rosból áll, s a tanulók derék elméleti és gyakorlati kiképzéséről gondoskodik.
Az akademia absolvensei az egy éves önkéntességi szol-
gálat jogával bírnak, ha belépésük előtt algyinasimot, vagy a realta
n-dit sikerrel végezték. Oly tanulók számára, kik nem bírnak a föltét-
tel, külön ingyen előkészítő tanfolyam áll fenn az önkéntessé-
gi vizsgára nézve. Minden megkeresésre a fölvételt, szállást sat.
illetőleg felvilágosítást és kimerítő ábrázolást nyújt a kereskedelmi és
ipar-akademia igazgatósága Grácban.

(278)

(3-8)

Dr. Alwens, igazgató.

Oroszlán-hajkenőcs

(bojtorjángyökér-rostokkal készítő)

göndöríti a haját

a nélkül, hogy égetni vagy begöngyölni

kellene.

Általában minden idegen segély

nélkül.

Használja egyúttal a fűrt és megátolja a hajhullást.

A hatása egyenlő férfiaknál, nőknél és

gyermekknél.

Egy üveg tégely ára 1 frt, postán küldésnél

a göngyért 10 krtól több.

Főtelep, hova levélbeli megrendelések in-

gázolják: (245) (4-12)

Winkelmayer J., Bécs, VI. Gumpen-

dorf-utca 59. v. gy. Sumpersgasse 13.

Főtelep Kolozsvárt: Székely Miklós gyógyszerésznél.

Kiadó szállás.

**A Grand kávéház feletti 5 vagy
esetleg 9 szobából álló emeleti szállás
az utcára, Szent-Mihály naptól kezdve
kiadó. Értekezhetni ott helyt a ház-
tulajdonossal.**

(288)

(3-3)

Polgárok!

Francziák, angolok és osztrákok évek óta különlegességgel árasztják el hazán-
kat. Ezen, legtöbb esetben országra nem vezető országokból sok százezre forint vándorol
tőlünk a külföldre. Az általam feltalált és készített Élet-Elxir először is külföldi vevőit
ki magának elismerést és évenként több mint egy millió üveggel küldök ezen Élet-
Elxirből külföldre. (287) (6-20)

Egy részről azon eredmény, melyet az általam fel állt

kárpáti Élet-Elxir

Angol- Német és Franciaországban a számtalan, azonban legtöbbnyire erodénytelen,
gyógyszerek közt kivívott, másrészt a tömeges megrendelések, valamint ezekre menő
bírók, kúriák, köztük 3 királyi fennsége a Walesi herceg (angol trónörökös), és tanácsok
által kiállított elismerő és községi levelek arra indítottak, hogy magyar hazánban is
raktárakat állítsak. Itt raktárt állítottam fel. Kolozsvár város és vidéke részére **Vogel**
Károly és Dietrich Sámuel urakkal. Évekig tartó fáradságtalan szorgalommal
össze-kötött alapos tanulmányok folytán fedeztettem csak fel a Kárpát füvek s növények
gyógyalkatát, melyek szakpárok kivonatát szerint felülmúlhatatlannak tűntek ki a kö-
vetkező betegségekben. Bámolat eredmény a lázál, bármily idült legyen is az, cho-
lera és hányás-zékülés gyors elmulása, biztos szerzosa omészás, gyomor-gyén-
geség, hányás, étvágyhiány és nyálkásodás ellen: még beteg emberek is
bizton számíthatnak hosszú élete ezen ÉLET-ELIXIR használatát mellett.

Laibach, 1878. szeptember 2.

A Boszniából jött súlyos gyomor-bajban szenvedők, melyek az Ön kárpáti Élet-
Elxirjét használták, mind kiépültek. Most nyabban 1000 üveggel kérek küldeni.

Dr. Kolorits Ferencz, fősebsz.

A részemre próba gyanánt küldött 20 üveg Elxirt, mindennemű gyomor-gyén-
ség ellen sikerrel alkalmazva, felhasználtam. Ez eredmény és kívánata folytán az ön által
feldolgozott Élet-Elxirt a konstantinápolyi egészségügyi igazgatóságnak legelőször
ajánlottam. — 500 üvegnek azonnal elküldését kérem.

Mustafa baba, ezr. és ezermű főorvosorvos.

Sürgöny. Fuchs urnak Malaczkán, Magyarország. Küldjön azonnal 100 üveg
Elxirt, az első küldeményt tábori körömdában már felhasználtam. Kalafat, 1868. január 10.

Dr. Brankovics Sándor,

Journal de Genève 1876. okt. 18 káról.

Fuchs B. ur által Malaczkáról (Magyarország). Dr. Girardin helyet. tankönyv küll-
dött Élet-Elxir a körömd megvizsgálata, — alkalmaztatott étvágy hiány, emésztési
gyengeségek és gyomor-bajoknál — eddig én nem ért eredményeket szorít ki.

Le Gazette de France, Paris. 1877. jún. 3.

Fuchs B. ur által feltalált Élet-Elxir gyógyszerje a helybeli egyetem orvosi ka-
ránál megvizsgáltatott, alkalmazását eddig én nem érték koránat, emésztési gyen-
geség és emésztési hiányoknál. Ezen eredmény folytán megengedtetek Malaczkai
lakos Fuchs B. urnak az általa feltalált Élet-Elxirt Franciaországban elárulhatni.

Prága, 1879. június 10. A már elhasznált 10 palack Élet-Elxir oly kedvező
hatást gyakorolt gyomorhurutomra, hogy indíttatva vagyok abból ezenem még 25 pa-
lackot re deini.

Caslan, 1879. April 18. Egy barátomnak közömbös önének címét, s kérem az
anyira földesért kárpáti Elxirből nekem 3 palackot küldeni.

Joachimovich Venczell, ez. kir. jótébrd.

Nagy-Kikinda, 1879. April 29. Ezenal baktordom legelőször hálát mon-
dani önnök a valódi Élet Elxirje által töltödtöm meggyógyult sok éves hideglázamért.

Petrovics György, gabnakereskedő.

Karlowitz, 1879. június 1. Tekintetes úr! Ezenal nyilvánosan mondom önnök
hálát az ön által készített Élet Elxir gyógyításá miatt; gyomor-bajomat több orvos sem
tudta meggyógyítani, s most visszanyert egészségem mellett egészen újjá-éledtem éresem
magam.

Ujvidék, 1879. június 16. Küldjön azonnal vaspályán 50 palack Élet-Elxirt,
mert több hideglázamot már javulásnak indult.

Dr. Med. Jovanovich Ferencz.

Pancsova, 1879. június 20. Igen tisztelt uram! Ném, a ki akut tisztelet uram! már
több fűrdőt látogatt meg, többek közt Kárlitzba (Csehország) is, nem tudt
gyógyulni nyermi: egyik füvérem Beigrádban **Diber gyógyszerész**hez vésztott
Belgrádban, a ki önnök forrástára, a mire 50 palack Élet-Elxir hoztam,
melynek jótékony hatását nem tudom pénzrel megfizetni; mert az életnek egészsé-
gét, néki nincs értéke. Fogadjon az ön és már egészséges nóm legelsőbő hálát, s tartom
önt a miandható még sokáig az emberiség javára.

Milota-novics János, szálloda tulajdonos.

Zágráb, 1879. június 18. A küldött 40 palack Élet Elxirt több barátommal
osztottam meg s teljesen meggyógyultam; min az este és reggel egy-egy
evőkanállal vettünk belőle, étvágyunk miráz egyaránt pompás volt; szívesen kérem,
küldjön az ön ezim alatt még 50 palackot.

Báró Raich.

Dijaková, 1879. június 17. Csak három nap óta fogott el önnök Elxirje, s
már étvágyhiányt érezek. Kérem postán nekem ismét 50 palack Élet-Elxirt küldeni.

Strossmayer, püspök.

Egy üveg ára csomagolással 1 frt.

FUCHS B., Malaczkán, a Kárpát alján.